

De Profeet Daniël

Tweegesprek tussen Gert van de Weerd en Henk Schouten

Aflevering 12: Daniël, hoofdstuk 11

Bijbelvertaling uit: Weerd, De Profeet Daniël

Dit hoofdstuk is een voortzetting van Daniël 10. Daarin wordt de ontmoeting tussen de profeet Daniël en hooggeplaatste hemelwezens beschreven die hem, zo blijkt in hoofdstuk 11, de toekomst openbaren aangaande het volk Israël.

Daniël 11 bevat profetie die tot aan vers 32 reeds vervuld is. Het eerste deel van de profetie vangt aan tijdens het bewind van de Perzische koning Cyrus (hoofdstuk 10:1) en eindigt met Antiochus IV Epifanes (vers 32). Over die periode hebben we gedetailleerde gegevens uit andere bronnen. Het is dus niet moeilijk de vermelde gebeurtenissen in een duidelijk historisch kader te zetten.

Daniël 11:1a

Nu zal ik u dan de waarheid bekendmaken.

Het woord **waarheid** draagt de lading van een alles onthullende waarheid. Dat is, in deze context, de waarheid over de toekomst die aan Daniël openbaart werd. Het onthullen van die **waarheid**, werd ook al aangekondigd in hoofdstuk 10:1.

De opvallende aandacht die Daniël aan het woord **waarheid** geeft en de omschrijvingvorm, maken duidelijk dat hij dit begrip een groot gewicht toekent. Logisch, want hij spreekt over een onthulling van een deel van de Raad Gods. Dat is slechts aan enkele stervelingen, ooit, gegund. Die Raad Gods heeft niet als thema het wel en wee van de Seleuciden en de Ptolemaëen, de opvolgers van Alexander de Grote, in vervlogen tijden. Het wel en wee van de wereldrijken is betrekkelijk onbelangrijk in Gods ogen, behalve waar het te maken heeft met het volk Israël. Het kernthema in Daniëls profetie is dan ook de komst en de vestiging van het Messiaanse Rijk.

Daniël 11:2b

² Zie, er zullen nog drie koningen in Perzië aan de macht komen, en de vierde zal grotere rijkdom verwerven dan alle anderen. Als hij sterk geworden is door zijn rijkdom, zal hij allen opzetten tegen het koninkrijk Griekenland.

Als Daniël deze profetie ontvangt, is Cyrus II koning over het Medisch-Perzische Rijk. De drie koningen na hem zijn: Cambyses II (529-521), Pseudo-Smerdis (521 v. Chr.) en Darius I (522-486).

De **vierde**, die **grotere rijkdom** verwerft, is koning Xerxes (486-465), of Ahasveros (zijn Bijbelse naam). Deze was fabelachtig rijk, zoals zowel uit het boek Ester als uit de profane geschiedenis blijkt.

Vers 2b

Als koning Xerxes **sterk geworden is door zijn rijkdom, zal hij allen opzetten tegen het koninkrijk Griekenland**. Koning Xerxes bracht in 480 v. Chr. een miljoenenleger op de been, samen met een grote vloot en trok tegen Griekenland op. Na aanvankelijk succes van het landleger bij Thermopylae en Athene, werd de vloot vernietigend verslagen bij Salamis. Niet lang daarna werd ook zijn leger verslagen. Deze gebeurtenissen markeert een omkeer in de krachtsverhoudingen. Niet Griekenland was van toen af de bedreigde partij, maar het Medisch-Perzische rijk. De veldtocht van koning Xerxes, richtte enorme verwoestingen aan in Griekenland. Dat veroorzaakte een diepe haat tegen het rijk van de Meden en Perzen. Die haat was tevens de motiverende kracht achter de veldtocht van Alexander de Grote, die het Medisch-Perzische wereldrijk ruim een eeuw later vernietigde.

Daniël 11:3-4

³ **Daarna zal er een machtige koning aan de macht komen, die met grote heerschappij zal heersen en zal handelen naar eigen goeddunken.**

⁴ **Zodra hij echter aan de macht komt, zal zijn koninkrijk verbroken worden en opgedeeld worden naar de vier windstreken van de hemel, maar niet voor zijn nakomelingen en niet overeenkomstig de heerschappij waarmee hij had geheerst, want zijn koninkrijk zal uiteengerukt worden en zal zijn voor anderen dan voor hen.**

Deze **machtige koning** (vers 3) is Alexander de Grote. Zijn macht was nog steeds groeiende, toen hij plotseling op 33 jarige leeftijd overleed. Er diende zich geen nieuwe 'sterke man' aan en enige jaren later grepen diverse kroonpretendenten en generaals de macht in hun gebied. Daarmee brak een periode van burgeroorlog aan in het grote rijk. Pas na de slag van Issus, in 301 v. Chr. ontstond een bestendige toestand. Toen bleek het wereldrijk uiteengevallen in vier kleinere koninkrijken.

Lysimachus regeerde toen Tracië en Bithinië; Cassander Macedonië en Griekenland; Seleucus Syrië, Babylon en de oostelijke provincies tot India en Ptolemaeus Egypte, Palestina en Arabië Petrea. Deze vier worden de diadochenrijken genoemd.

zijn koninkrijk zal verbroken worden en opgedeeld worden; maar niet voor zijn nakomelingen

Ook deze mededeling klopt naar de letter. De nakomelingen van Alexander de Grote, zijn vrouwen en zijn halfbroer werden allen vermoord.

Een Sprong in de Tijd

Daniël 11:5-30 handelt over de oorlogen tussen het Seleucidenrijk, kernland Syrië en de Ptolemaeïen, kernland Egypte. Het is een verhaal van bloedig geweld, intrige en verraad. Dat is heden allemaal verleden tijd en nauwelijks interessant voor de betekenis van de profetie van Daniël. Het bevestigt wel, dat God Daniël een gedetailleerde blik in de toekomst gaf. Vanaf vers 21 krijgt één koning extra aandacht van Daniël. Dat is Antiochus IV Epifanes, de koning van het Seleucidenrijk. Dat heeft twee redenen. De eerste is, dat hij de Joden zwaar verdrukte, de offers deed ophouden, de tempel ontheiligde en een afgodsbeeld in de tempel plaatste. De tweede is, dat hij dienst doet als type voor de Antichrist.

Daniël 11:29-30

²⁹ ***Op de vastgestelde tijd zal hij terugkeren en tegen het zuiden oprukken, maar het zal niet zijn zoals de eerste of zoals de laatste keer.***

³⁰ ***Er zullen schepen van de Kittiers tegen hem komen en hij zal terugschrikken. Hij zal terugkeren en toornen tegen het heilige verbond en hij zal zijn eigen wil ten uitvoer brengen. Hij zal, terwijl hij terugkeert, op hen letten die het heilige verbond verlaten.***

Na een succesvolle veldtocht tegen Egypte, in 169 v.Chr. besluit Antiochus IV Epifanes nogmaals tegen Egypte op te trekken. Dat rijk heeft zich dan nog niet hersteld van de vorige veldtocht, die het land zwaar onttakelde. Slechts de streek rond Alexandrië was in staat weerstand te bieden.

Als Antiochus IV Epifanes het laatste bolwerk van de Egyptenaren belegert, laat zich een Romeinse delegatie onder leiding van Popilius Laenas bij hem aandienen. Zij brengen de eis van de Romeinse senaat over, om zich onmiddellijk uit Egypte terug te trekken. Antiochus IV Epifanes die weet dat hij Rome's macht niet kan weerstaan, trekt zich ziedend van woede terug uit Egypte.

Op de terugweg 'doet hij Jeruzalem aan' en koelt zijn woede op de Joden. Antiochus IV rooft een grote hoeveelheid goud uit de tempel. Tevens wordt in Jeruzalem een burcht gebouwd, waar hij een groot

garnizoen achterlaat. Menelaüs, de hogepriester en zijn stroman, staat hem in dit alles slaafs terzijde.

Daniël 11:29-31

³¹ ***Dan zullen er uit hem krachtige armen voortkomen. Die zullen het heiligdom en de vesting ontheiligen en het steeds terugkerende offer wegnemen en de verwoestende gruwel opstellen.***

Volgens I Makkabeeën 1, zond Antiochus IV Epifanes in 167 v. Chr. nog meer troepen (***krachtige armen***; anderen: *gewapende strijdkrachten*) naar Juda en Jeruzalem, om ook de rest van het land Kanaän onder zijn controle te brengen.

Aanvankelijk had Antiochus een vrij mild bestuur over de Joden uitgeoefend, maar zij leerden nu een andere Antiochus kennen. De hellenisering werd met kracht ter hand genomen en de Joodse cultus verboden. Het dagelijks offer werd afgeschaft en een afgodsbeeld werd in de tempel opgericht. Dat was een beeld van Zeus Olympus. De tempel kreeg een nieuwe naam, namelijk: De tempel van Zeus Olympus. Deze wandaad was de aanzet tot de Makkabeeën opstand, waardoor Juda zich uiteindelijk van de Seleuciden bevrijdde en voor enige tientallen jaren onafhankelijk werd.

Daniël 11:32-35

Met vers 32 verlaat de profetie de tijd van Antiochus IV Epifanus en de Makkabeeën. Vers 32-35 ziet op de eeuwen daarna tot in de Eindtijd, wat ook voor ons nog toekomst is. De HSV-tekst is in dit geval zeer matig vertaald, dus vervangen we die door een directe vertaling uit de grondtekst.

³² ***Zij die inbreuk maken op het verbond zullen het door huichelachtigheid verontreinigen. Maar het volk, dat zijn God kent, zal sterk zijn en weerstand bieden.***

³³ ***Degenen uit het volk die wijs zijn, zullen velen onderwijzen. Nochtans zullen zij, gedurende de Dagen, vallen door het zwaard, maar ook door verbranding, gevangenschap of door plundering.***

³⁴ ***Als zij zullen vallen, dan zullen zij slechts weinig hulp ontvangen. En velen van hen zullen zich aansluiten bij de onoprechten.***

³⁵ ***Ook uit de wijzen zullen er struikelen, opdat zij gezuiverd mogen worden, maar ook ter loutering, teneinde hen onberispelijk te maken voor de tijd van het einde, want nochtans vindt het op de gestelde tijd plaats.***

Zij, ***die inbreuk maken op het verbond***, zijn zij die in naam nog Jood zijn, maar de Allerhoogste niet meer dienen en zijn wetten negeren. Daarmee wordt ***inbreuk op het verbond*** gepleegd. ***Het volk, dat zijn God kent*** zijn de Joden die geloven en Gods wetten eerbiedigen. Zij zullen ***weerstand bieden***. Dankzij hun vasthoudendheid heeft Gods volk zich, tegen alle voorspellingen en menselijke berekening in, tot op heden gehandhaafd. ***Het volk, dat zijn God kent*** zal de basis vormen voor een nieuw Israël in de toekomst, als het Messiaanse Rijk gevestigd wordt.

Na de ballingschap ontwikkelde zich in Israël een seculiere samenleving met godsdienstige trekken. Binnen die samenleving ontstond een nieuwe kaste van bewaarders van het woord, de *Maskilim* (***die wijs zijn***, of Schriftgeleerden). Daaruit ontwikkelde zich later ook de *p^erûšîm* (de *afgescheidenen*), de Farizeeën. Zij onderwezen de bevolking en hielden het woord Gods levend onder het Joodse volk.

Ook na de volledige ondergang van de Joodse staat, tijdens de opstand van Bar Kochba (132-135 na Chr.) was dat het geval. Door de eeuwen heen stonden de wijzen pal, om de Thora te onderwijzen. Dat kostte grote offers, want velen vielen, door de eeuwen heen: ***door het zwaard, maar ook door verbranding, gevangenschap of door plundering.***

De tekst is hier wel heel duidelijk en beschrijft in niet mis te verstane termen de pogroms in Europa (***door het zwaard***) die vele joden het leven kostte. Ook het woord ***verbranding*** is typerend, want de brandstapel was ***het wapen*** van de inquisitie, de religieuze politie van de rooms-katholieke kerk. De ***plundering*** tenslotte was de specialiteit van vele Europese vorsten door de eeuwen heen, die zo hun lege schatkisten keer op keer met Joods geld vulden.

Daniël 11:4a: ***Als zij zullen vallen, dan zullen zij slechts weinig hulp ontvangen.***

Toen de Joodse natie ophield te bestaan, werden de Joden vrijwel overal ter wereld een verdrukte minderheid. Slechts sporadisch ontvingen zij hulp. De lotgevallen van de Joden in de 2^e Wereldoorlog zijn een schrijnende bevestiging van de profetie. In Nederland overleefden slechts enige duizenden Joden van een totaal van ruim honderdtienduizend. Zij ontvingen inderdaad ***weinig hulp***.

Daniël 11:34b: ***En velen van hen zullen zich aansluiten bij de onoprechten.***

Het resultaat van al die vervolgingen en rampspoed was dat voor veel joden het Jood-zijn een grote last werd. Het was letterlijk levensgevaarlijk om Jood te zijn en als zodanig te leven. Velen sloten zich daarom aan ***bij de onoprechten***. Zij verloochenden aldus hun Jood-zijn en namen zo nodig zelfs de godsdienst aan van hun grootste vijanden. Dat waren zij, die christenen genoemd werden.

Nogmaals, vers 35:

Ook uit de wijzen zullen er struikelen, opdat zij gezuiverd mogen worden, maar ook ter loutering, teneinde hen onberispelijk te maken voor de tijd van het einde, want nochtans vindt het op de gestelde tijd plaats.

Het is duidelijk, dat deze ***wijzen*** dezelfde zijn als in vers 33. De term ***wijzen*** heeft dus een geestelijke strekking. Dat zijn vrome, schriftgetrouwe Joden door de eeuwen heen. Zij worden op die manier ***onberispelijk*** gemaakt ***voor de tijd van het einde***. Dankzij hun wijsheid en kennis van de Schriften zal een gelovig deel van Israël, tijdens De Grote Verdrukking, de Antichrist doorzien en hem verwerpen.

Het einde van vers 35 – ***want nochtans vindt het op de gestelde tijd plaats*** – kunnen we beter vertalen met: *Want nogmaals, op de gestelde tijd* – en bij vers 36 voegen.

Daniël 11:35c + 36

Want nogmaals, op de gestelde tijd, zal die koning handelen naar eigen goeddunken. Hij zal zich verheffen en zich groot maken boven elke god. Hij zal tegen de God der goden wonderlijke dingen spreken. Hij zal voorspoedig zijn tot de gramschap voltrokken is. Want wat vast besloten is, zal gebeuren.

De profetie spreekt van een zich verheffen als god en van het lasteren van de Almachtige. Daarmee verwijst Daniël naar de oude tijd (***nogmaals***), toen Antiochus IV Epifanes de Hoogheilige God tarte. Nu zijn we echter aangeland in de Eindtijd en spreekt Daniël over de Antichrist, de koning van het herstelde Romeinse rijk. De Antichrist zal zich een goddelijke status aanmeten en ***voorspoedig zijn*** totdat – zo zegt Daniël: ***de gramschap voltrokken is***. De ***gramschap***; dat zijn de oordelen van God over de aarde; dat is De Grote Verdrukking. Pas aan het einde daarvan zal de Antichrist ten onder gaan.

Daniël 11:37-39

³⁷ ***En hij zal niet letten op de goden van zijn vaders, en ook niet op het verlangen van de vrouwen. Hij zal op geen enkele god letten, maar zichzelf boven alles groot maken.***

³⁸ ***En hij zal de god van de vestingen in zijn standplaats eren. Hij zal namelijk de god die zijn vaders niet gekend hebben, eren met goud, met zilver, met edelgesteente en met kostbaarheden.***

³⁹ ***Hij zal versterkte vestingen maken samen met een vreemde god. Voor hen die hij zal kennen, zal hij de eer laten toenemen en hen laten heersen over velen en hij zal het land uitdelen als beloning.***

Vers 37 en 39 geven kenmerken van de Antichrist. Hij zal zich niets aantrekken van **de goden van zijn vaders**. Dat is: hij zal de ware God negeren, ja zelfs tegen Hem opstaan. Hij zal geen enkele begeerte tonen voor vrouwen, maar zich als god verheffen. Hij zal de **god van de vestingen** eren. Dat is de god van het geweld; Satan. En... hij zal de macht van het geld gebruiken om dit alles te bereiken. Met hulp van Satan zal de Antichrist overal zijn macht laten gelden. Zij die hem volgen, zullen beloond worden. Wie hem afwijst zal gedood worden; Openbaring 13:15

En hem werd macht gegeven om een geest te geven aan het beeld van het beest, opdat het beeld van het beest zelfs zou spreken, en zou maken dat allen die het beeld van het beest niet zouden aanbidden, gedood zouden worden.

Daniël 11:40

⁴⁰ ***Dan zal in de tijd van het einde de koning van het zuiden hem met de horens stoten. En de koning van het noorden zal op hem aanstormen met wagens en met ruiters en met vele schepen. Hij zal de landen binnentrekken, ze overspoelen en erdoorheen trekken.***

⁴¹ ***Hij zal het sieraadland binnentrekken, en vele landen zullen struikelen. Maar deze zijn het die aan zijn hand zullen ontkomen: Edom, Moab en de voornaamsten van de zonen van Ammon.***

⁴² ***Hij zal zijn hand tegen de landen uitstrekken. Ook voor het land Egypte is er geen ontkomen aan.***

⁴³ ***Hij zal heersen over de verborgen schatten van goud en zilver en al de kostbaarheden van Egypte. De Libiërs en de Cusjieten zullen in zijn voetstappen treden.***

In vers 40-42 spreekt Daniël over die periode in De Grote Verdrukking, waarin de Antichrist de top van zijn macht bereikt. Wel zal die macht worden uitgedaagd door koningen uit het zuiden en het noorden. Wie dat zijn weten we niet. Wellicht gaat het om Islamitische statenbonden, die de Antichrist de macht over Jeruzalem zullen betwisten, maar hij zal zegevieren; **er is geen ontkomen aan** (vers 42b). Op het toppunt van zijn macht aangekomen zal de Antichrist ook het wereldgeldsysteem beheersen (vers 43). Openbaring 13:16-18 spreekt erover:

¹⁶ *En het maakt dat men aan allen, kleinen en groten, rijken en armen, vrijen en slaven een merkteken geeft op hun rechterhand of op hun voorhoofd,*

¹⁷ *en het maakt dat niemand kan kopen of verkopen, behalve hij die dat merkteken heeft, of de naam van het beest of het getal van zijn naam.*

¹⁸ *Hier is de wijsheid. Wie verstand heeft, laat hij het getal van het beest berekenen, want het is een getal van een mens, en zijn getal is zeshonderdzesenzestig.*

Daniël 11:44-45

⁴⁴ ***Maar de geruchten uit het oosten en uit het noorden zullen hem schrik aanjagen. Daarom zal hij in grote grimmigheid uittrekken om velen weg te vagen en met de ban te slaan.***

⁴⁵ ***En hij zal de tenten van zijn paleis tussen de zeeën opzetten, bij de berg van het heilig sieraad. Dan zal hij tot zijn einde komen, en geen helper hebben.***

Toch, de oorlogen tegen de koningen van het noorden en het zuiden putten de Antichrist uit. Er komt een nieuwe macht op; God uit Magog. Maar, dan komt ook voor hem het uur van doem. Want de profetie zegt: ***Dan zal hij tot zijn einde komen, en geen helper hebben.***

De heilige Schrift zegt ook wie de Antichrist zal doden. 2 Tessalonicenzen 2:8 getuigt daarover:

De Heere (dat is Jezus Christus) zal hem verteren door de Geest van Zijn mond en hem tenietdoen door de verschijning bij Zijn komst;